

מסורת הש"ס

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

סח.

תורה אור

1. ואלישע ראה והוא מצעק אבי אבי רבב ישראל ופרשיו ולא יארו עוד ויחוק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים: מלכים ב ב ב

2. כי אתה בא אל הארץ אשר יי אלהיך נתן לך לא תלמד לעשות בחובת הגוים הרים: דברים יח ט

לחלוץ תפ"ו. פ"ה של ר' אליעזר אע"ג דלא היה ר"א זו ממקום אחד קרי ליה איסור שבות דכל ס' שאסרו חכמים ללאח זו לרשות הרבים אסור ללאח זו לחצר וה"ה אפי' יושב במקום א' אסור: היראך טיחין איסור סק"ה. משמע דמליקין ואחר כך חולצין

וכא. מילתא דלקיטת קשוואין: ר"ע מר' יוסטע גמר לה. נתמיה: קינוף. ארבעה עמודים וזילה פרוסה עליהם כדאמר' נפוכה (דף י:). לחלוץ תפילו. של אביו * דקסבר שבת לאו זמן תפילין הוא ואסור להניחן שמה יא' כהן לרשות הרבים: שדעתו של אבא

וקשה דנפרק כמה מדליקין (שבת דף לה: ופס) משמע איפכא דמילא שליטת להדליק את הכר דכרי רבי נתן ר' יהודה אומר שליטת לחלוץ תפילין ופ"ה הם ומדליק דרכישיב ואין לומר ומדליק בשניה מדקאמר הסם כמר הכי שניה להדליק כמאן לא כרי נתן ולא כרי יהודה הנשיא וגם אין לומר שמדליק בשלישית וה"ק שליטת אף לחלוץ תפילין ולעולם מדליק כרישא מדקאמר הסם שליטת להדליק ומזיק לה כרי נתן ולא כרי יהודה הנשיא ועוד קשה אטו הורקנוס לא ידע מנהוג ו"ל דודאי תפילין כרישא אלא שזאתה עשה איסור להדליק מפני שהיו טרודין בחוליו ולכן היה גוער בו: ומההרתן בפה שהן. פ"ה נחלקו לענין טבילה בנקרעו אי חוץ' מה שכתוב או לא וזהו לא אשכחן פלוגתא אלא כפי' והקמיע ותפילין שנקרעו הנוגע בהן עומא כמה שכתוב טהור אלא אין מוכי משום חיבור ותניא בחוספתא ר' יוסטע ז"ק אומר משום ר' אליעזר אף טבילין כמו שהן אלא מדלא חיין טבילה ש"מ דהוי חיבור: היה טבה בבשרו. ומשום שרט לנפש (ויקרא יט) ליכא דמשום תורה קעביד כדאמר הרבה מעות יש לי ואין לי שלמתי להרעותי:

והיא דעתו מיושבת היה חוץ' תפיליו: איסור סקילה. הדלקת הגר והטמנת חמין ועוסקין בדבר שאינו אלא איסור שבות דמניח תפילין בשבת אין כאן איסור מלאכה ואפילו יא' לרשות הרבים דהא דרך מלגוש הוא ותכשיטין הוא לו בחול: כרוק ארבע אמות. מפני הגדוי שנרכוהו במחלוקת נטרוו של עכנאי צבנא מיעוה (דף טו:): שלו מסו. כמה תא' מיתמתו: שלך קשה משלכן. מפני שלכן פתוח כאלוה ואילו שמשתי היית למד תורה רכיה: נעל. ר"א שמי זרועותיו: שנגללין. כשנגללין ספר תורה והכתב מכוסה כך תתעלס ותתקפה תורה שכלני כשאמות לפי שלא שמשוני ולמדו ממני: ולא חסרתי מרכוסי ככלתי המלקק מן היס. לפי חכמתם שהיתה גדולה אין למודי עולה להסרם ולקבל מהם חכמה או אלא מעט כלכל המלקק מן היס. וכן תלמודי לא חסרתי ולא קבלו מחכמתי להסר את יתרון חכמתי מהם כ' אפי' כמו שמתאר המכחול כשפוסרת טבול אחד: ולא חסרתי. כלומר לא חסרתיים מחכמתם ממה שהיו מתחילה גדולים הם יותר ממני וגם עתה גדולים הם ממני לפי שלא למדתי מחכמתם כי אם מעט מהם: שפוסרת. קנה שומנין זה כחול. קיסם של עץ או של כסף שמתחין מכחול צמחיו ומטבולו כחול ומזילאו: כבהרס עוש. בהלכות מראות נגעים: כניטיעת קשוואים. הלכות מיני כספים שעל ידיהם נתמלא כל השדה קשוואים: אמרו לו כדור והאימום וכו'. כדור פלוט"ה מחוסה עור ומלאה מתוכו למר של אל' בדוחק וכן אימום שלהם של עור היה כעין מנעל וממולא מתוכו שער ופיו תפור וכו' היו עושין המנעלים כמו שעושין הרלענין שלנו כדפוס של עץ: הקמיע. של עור וממולא מתוכו ותלחהו לצואר לניו: משקולת קטנה. כעין אונקיא שעושין מעופרת ומחפין אותה בעור כדי שלא תחסר אצל משקולת גדולה אין דרכה * למפומה בעור: זכורו המרגלים. חופרין המרגלים בעור ותולין אותו לצואר כהמה לרפואה: מהו. לפי שחנקו כאלו רבי

א) כלם פכ"ג מ"ה ע"ה. ב) ז"ל והאימום וכן כתיב הנטר לאן נבמ' ונבש"י ובתום אימום נב' ז"ל נמי' וכן ענין אימה אימום נמי' וכן כתיב דלמס' (א) שם כפ"ו מ"ד: שבת קמ"ה. (ד) ור"ה כ"ד: שבת ע"ה. ע"ו י"ה. דף מג. א) מ' רש"ה מ"ה. (ב) כ"ה: שמתין כה חול המכחול קיסם של עץ או של כסף שמתחין בחול (ז"ל חוספתא דגליס כ"ב פ"ב ה"ג. א) (ג) ונ"י פוס' טכ"ה י: ד"ה מ"ה דמ"ה וכו' מה שהשוו' אפי"ה דה"ל. ט) וזהו דמ"ה חוספתא דק"ה וכל מהשנה שפוסרת ככלים כפ"ו מ"ד ומ"ה לה"ה שבת דף קמ"ה: פלוגתא דרי אליעזר וחכמים ע"ה מ"ה ל"ה. א) (א) וכלים כ"ב פ"ב ה"ב ע"ה. ט) (א) שבת דף קמ"ה. (ב) ור"ה דמ"ה דמ"ה.

גילוי הש"ס

רש"י ד"ה לחלוץ תפילו וכו' והסבר שבת יא' וכן תפילין. ש"מ אפי' ס' היה סוף. ש"מ אפי' היה ששקולת קמה וכו' לחיבור בעור. עין כ"ב דף מ"ט ע"ב חוספתא ד"ה א'.

הגהות הב"ה

(א) נב' דעמו מיושבת ורעתו אמו נטרסה:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א) רש"י ד"ה ולא חסרתי מרכושי וכו' ולקבל מהם חכמה אלא מעט כלכל המלקק מן היס. וכן תלמודי לא חסרתי ולא קבלו מחכמתי להסר את יתרון חכמתי מהם כ' אפי' כמו שמתאר המכחול כשפוסרת טבול וכו' ז"ל.

לעני רש"י

פלוט"ה (פלוט"ה). כדור.

מוסף רש"י

אבל אתה למד להבין ולהורות. כלומר לניחן תפילין כהה הם תקולקלים ולהיות לניחן לא תפסה וכן קרי שיה היה חק נמים ודברים י"ח א': שחולל לעמוד כהן ואם יעשה נניח שכן לנפח שמחין שחולל חספ' ונבט ע"ה.

הדרן עלך ארבע מיתות

הדרן עלך ארבע מיתות

קשוואין אמרתי דבר אחד נתמלאה כל השדה קשוואין אמר לי רבי למדתי נטיעתן למדתי עקירתן אמרתי דבר אחד נתקבצו כולן למקום אחד אמרו לו * הכדור * והאמום והקמיע וצדור המרגליות ומשקולת קטנה מהו אמר להן הן טמאין וטהרתן במה שהן * מנעל שעל גבי האמום מהו אמר להן הוא טהור ויצאה נשמתו בטהרה עמד רבי יהושע על רגליו ואמר הותר הותר הנדר למוצאי שבת פגע בו רבי עקיבא מן קיסרי ללוד היה מכה בבשרו עד שדמו שוחת לארץ פתח עליו בשורה ואמר יאבי רבב ישראל ופרשיו הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני להרעותן אלמא מרבי אליעזר גמרה מרבי אליעזר ולא סברה הדר גמרה מרבי יהושע ואסברה ניהליה היכי עביד הכי והאנן חנן העושה מעשה חייב להתלמד שאני * דאמר מר * לא תלמד לעשות לעשות אי אתה למד אבל אתה למד להבין ולהורות:

הדרן עלך ארבע מיתות

אליעזר וחכמים כסדר טהרות (כלים פכ"ג) * וחכמים אומרים אינן מקבלין טומאה לפי שכלי עור אין מקבל טומאה אלא אם כן יש לו בית קיבול דהא איתקש לשק והיו הוהיל וקבולן נעשים למלאותן מליי בחוכו עולמית לא שמייה קבול * ורבי אליעזר אומר מקבל טומאה דבית קיבול העשוי למלאות שמייה קבול ועוד נחלקו כדורו וצאימום שנקרעו ונראה חלל שלהם דמדוד רבנן דמקבלי טומאה דהא איכא בית קיבול ופליגי לענין טבילה שמי"א מה שכתוב חוץ' ור' אליעזר אומר מה שכתוב אינו חוץ' דכולי חד כלי הוא ובשעת פטירתו היו רואין ידעו אס חור זו ושאלוהו מה אהם אומר נאותן שני המחלוקות אמר להם טמאים אפילו שלמים והטומאה נוגעת מנחון: וטריהן כמה שהן. כלומר אס נקרעו שחכמים מודים שמקבלין טומאה ותולקין עליו לומר שהמליי חוץ' ועומד אני בדכרי שהמליי אינו חוץ' שמטיבין כמות שהן: מנעל שעל גבי אימום מסו. שאף זו נחלקו בחוספתא (א) דטהרות * חכמים אומרין הוהיל ואינו מחוסר מלאכה הזריכה אומן שהדיטו יכול לנלקק מעל האימום ככר שס כלי עליו וטמא ור"א מטהר שעדיין לא נגמרה מלאכתו. הוטר הגדר. שנרכוהו: בין קפרי ללוד. שהיו נושאין את טמטו מקפרי ללוד: פסח עליו כשורה. שהיו עושין שורה קטניות המטהר להספד: הרבה מעום יש לי. להמליך: ואין לי שולחני להרעותן. כלומר הרבה שאלות יש לי לשאל ולכן למוי לשאל: היכי עביד. רבי אליעזר הכי עשה מעשה נטיעת קשוואין: להסלמד. בהם ר"ע הוא דעבד ר' אליעזר:

הדרן עלך ארבע מיתות